

han ønskede at blande dem med hinanden, for at flere kunne få del i borgerretten....

Derefter lod han rådet tælle 500 medlemmer i stedet for 400, 50 fra hver fyle; før havde hver stillet 100....

Han delte også landet efter demer i tredivende dele, ti fra byen med omegn, ti fra kystlandet og ti fra indlandet; disse kaldte han trittys'er, og han udtog ved lodtrækning² til hver fyle tre af dem, således at hver fik en del af alle de omtalte områder. Og han lod dem, der boede i hver enkelt deme, gælde for hinandens demefæller, for at man ikke ved at benævne efter faderen skulle stille de nyindrullerede borgere i gabestokken, men benævne dem officielt ved deres demer;

Fylar og folkeråd

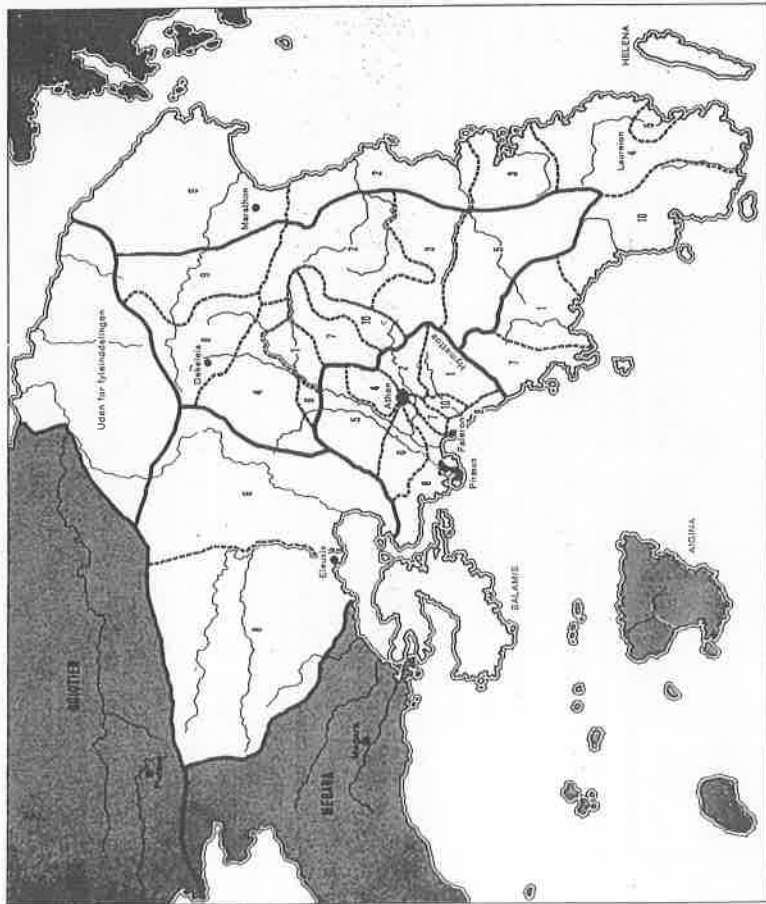
(Aristoteles: Athenernes statsforfatning, Mondrup 1938)

21. Da Kleisthenes nu¹, tre år efter at tyrannmagten var styrtet, under Isagoras' archontat¹ stod som leder af almuen, indrettede han forfatningen på følgende måde.

For det første inddelte han alle borgerne i ti fylar i stedet for de fire, idet

Kleisthenes' fylareform. De stærkt optrukne linier på kortet afgrænser de tre hovedområder: byen, kysten og det indre, som hver atter var opdelt i ti trittys'er. En fyle bestod af tre trittys'er, én fra hvert hovedområde; de er på kortet mærket med samme tal (bytrittys 3 har dog ikke kunnet aftegnes, da den ligger i den østlige del af selve Athen). Mindste enhed var demen, hvoraf der var 3-4 pr. trittys.

Tegnet på grundlag af Westermans Atlas zur Weltgeschichte I (1963), side 13.

derfor benævner athenerne også sig selv efter demer. ... Nogle af demerne opkaldte han efter deres beliggenhed, andre efter stedernes grundlæggere; det var nemlig ikke alle demerne der stadig lod sig benævne efter deres beliggenhed. Slægtsorganisationerne, fratrierne og præsteskaberne lod han de enkelte grupper beholde efter fædrenes skik. Fylarne gav han som skytsguddomme de ti, som Pythia³ anviste....

22. Efter dette var forfatningen blevet langt mere demokratisk end Solons; det var nemlig gået således, at tyranniet havde bragt Solons love i glæmsel, fordi de ikke blev brugt, og Kleisthenes gav nu nogle nye i den hensigt at vinde det brede lag; blandt dem var også loven om ostrakismen⁴....

Kleisthenes' nye borgere

I sin Statslære behandler Aristoteles forskellige styreform og søger også at definere begrebet borgerret.

(Aristoteles: Statslære, Norvin & Fuglsang 1946)

1275 b.... Men måske er vanskeligheden [ved at finde en definition] større, når det gælder dem, som er blevet gjort til borgere efter en revolution, som f. eks. Kleisthenes gjorde i Athen efter tyrannernes fordrivelse. Thi man optog mange metoiker og slaver i fylarne....

NOTER

1. 507. Den eponyme archont, adelsmanden Isagoras, var modstander af Kleisthenes og blev sluttelig fordrevet af ham.
2. Det lyder temmelig utroligt, da en sådan fremgangsmåde let kunne give fylar af meget ulige størrelse.
3. Pythia var orakel-præstinden i Delfi. De ti skytsguddomme er de ti eponyme heroer, hvis statuer senere stod på Athens torv (sp. 28 og 117).
4. Landsforvisning, se sp. 34.

Aristokraten Perikles

(Plutarch: Perikles, Hude 1932)

3. Perikles tilhørte fylen Akamantis og demen Chologos og var både på fædrene og mødrene side af den fornemste familie og slægt....

5. Perikles ... havde, efter hvad der siges, ikke blot et fornemt sind og en værdig tale, der var fri for vulgær og snu behagesyge, men imponerede også alle mennesker ved et alvorligt ansigt, som ikke lod sig forlede til latter, en rolig gang, et beskedent foldekast¹, der ikke under talen forstyrredes af nogen affekt, en behersket stemmeføring og alt i samme stil....

7. Som ung mand vogtede Perikles sig afgjort for at optræde som politiker; man syntes nemlig at han lignede tyrannen Peisistratos i sit ydre, og hvad angik hans velklingende stemme og hans flydende og hurtige konversation, var meget gamle folk forbavsede over ligheden. Da han desuden var rig og af en fornem slægt og havde venner blandt de mest formående mænd, var han bange for at blive landsforvist ved ostrakismen og gav sig ikke af med politik, men viste sig under felttogene som en tapper og dristig mand.

Taleren Perikles

(Plutarch: Perikles, Hude 1932)

8. Fremdeles afstemte Perikles sin tale ligesom et instrument, således at den passede til hans levevis og overlegenhed ... og han ragede i talekunst langt op over